

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA BELGESİ OLMADAN İŞLETME ÇALIŞTIRMAK

YEREL YÖNETİMLERİN DİKKATİNE

Peşinen söylemem gerekirse, yerel yönetimlerin ruhsat, denetim, ceza ve uyarıları mevzuata göre yetersiz. Kendi işletmelerinde bile kurallara/ yasalara uymuyorlar. Liyakatsizlik paçalardan akıyor. İspatı bu yazıda.

Bolu Kartalkaya Grand Kartal Otel’de yaşanan yangın felaketinde 76 vatandaşımızı maalesef kaybettik. Kayıplarımıza rahmet dilerken sevenlerine, ülkemize başsağlığı ve sabırlar diliyorum.

Yaşanan bu vahim olay sonrası Bakanlıklar, Belediyeler ve İl özel idareleri arasında kimin yetkili olduğuna yönelik tartışmalar kamuoyu, sosyal medya, basın ve medyada tartışılmaya başlandı. Aslında yaşanan bu felaket ilk değildi. Görünüşe göre son da olmayacak. Hem bu konuya açıklık getirmek, hem de ihmal edilen bazı konularda ilgi alanım olan Yerel yönetimler açısından tespitlerimi ve uyarılarımı paylaşmak istiyorum.

Turizm bakanlığı belgeli turistik tesislerin denetimi, bırakın şehir dışında olmasını, şehir içinde bile olsalar Bakanlığa aittir. Büyükşehir belediyeleri yetki/ sorumluluk alanı İl mülki sınırlarıdır. İl, ilçe ve belde belediyeleri yetki/ sorumlulukları ise mücavir sahalarla sınırlıdır. Mücavir sahalar dışındaki yerlerde yetki/ sorumluluk İl özel idareleri tarafından yerine getirilir.

Yangına karşı işletmelerin alması gereken önlemler, belediye itfaiyeleri ile İş Güvenliği yetkisi/ belgesi olan kişi- şirketler tarafından kontrol edilerek, rapor halinde hazırlanmalıdır. Turizm bakanlığı belgeli tesis ve işletmeler için de bu kurum ve kuruluşlar ile Mimarlar- Mühendisler- Makine Mühendisleri odalarından yardım/ destek alınabilir. Yani ben bilirim diyerek sorunlar çözülüyor.

Her turizm belgeli kuruluşun itfaiye aracı ve yangın söndürme personeli bulundurması beklenemez. Ancak işletme personeline, ikiz görev olarak eğitimler verilerek yetiştirilebilirler. Böylece yangının başlangıcında ilk müdahale ve tahliye işlemleri daha sağlıklı yapılarak can ve mal kaybı asgari seviyeye çekilebilir. Tabii ki bu tesislere ruhsat verirken yangın teçhizatı, yangın merdiveni, her oda ve mahallerde belirli bir sıcaklık artışına (60- 65 C) göre kendiliğinden devreye girecek tavana monteli ve ayrı bir depodan temin edilecek suyu püskürten yağmurlama sprinklerinin yeterli sayıda olmasının ve yangın ikaz- işaret levhalarının yeterliliğinin kontrolü gerekir.

Bu konular yeterince tartışılmaktadır. Bir süre daha tartışılıp, her defasında olduğu gibi maalesef unutulacağı için fazla derinlere girmeyeceğim. Ancak turistik tesisler ile vatandaşların yoğun şekilde bulunduğu AVM- Otel- Lokanta- Kafe- Otopark- Hamam- Yurt- Kreş vb. tesisler için profesyonelce RİSK YÖNETİM PLANI hazırlanıp, ilgili personelin eğitilerek, yangın tatbikatları yapılmasını ekleyip konu başlığına dönmek istiyorum.

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI

Bu belgenin alınmasının şart olduğunu bilmeyenimiz yoktur. Belediyelerce verilir. Hatta yanlış bilinse de, 2020 yılından itibaren, BB- Büyükşehir belediyesi ilçe belediyeleri mücavir sahalarında bile yetkili ilçe belediyesidir. Konunun önemi ve ihmaller tahmin edilenin çok üzerindedir. O nedenle sabrınıza sığınarak, ayrıntılara girip örneklerle biraz uzun da olsa açıklamaya gayret edeceğim. İnanın bu bilgilerin birçoğu, yerel yönetimlerin yetkili/ sorumlularınca dahi bilinmiyor.

Aşağıda yasal düzenlemeler hakkında bilgi vereceğim. Ancak dikkat çekmek istediğim önemli bir detay daha var. Özel/ tüzel kişilerce işletilen işyerleri dışında, Büyükşehir- İl- İlçe- Belde belediyeleri, İl özel idareleri ile bazı kurumların şirketleri (KİT- BİT’ler- Kamu/ Belediye İktisadi İşletmeleri) ve Bütçe içi işletmelerinin de işlettiği işletmeler/ tesisler bulunmaktadır. İnsanlar daha uygun fiyat tarifeleri olduğu için bu işletmelerden yoğun şekilde yararlanırlar.

İlgi alanım olan Sayıştay raporları denetim sonuçlarına göre, bazı özel/ tüzel şahısların işletmelerinde olduğu gibi, BİT- Belediye şirketleri ve Bütçe içi işletmelerinin de işlettiği mekânlarda İşyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu mekânlar sıhhi tesisler olup, insan sağlığı açısından ruhsatlandırılmalıdır. Raporlarda yazan ve aklıma gelen bu tip işletmeleri şöyle sıralayabiliriz; Oteller- Lokantalar- Kafeler- Yurtlar- Kreşler- Otoparklar- Hamam ve Kaplıcalar- Konukevleri- Kamp- Misafirhane- AVM'ler vb.

Bir kitap çalışmam için incelediğim Beşiktaş belediyesinin 2017- 2019- 2020- 2022- 2023 Sayıştay denetim raporlarında yer alan konuyla ilgili tespitlerin özetini aşağıdaki tabloda görebilirsiniz.

Kendi işletmeleri için bile yasaları uygulamayan belediyeler ve il özel idarelerinden, özel/ tüzel işletmeleri denetlemelerini beklemek hayal değil mi? Tabii ki işini düzenli ve yasalara göre yapanlara lafımız yok.

Tablolardan sonra konuyla ilgili yasal düzenlemeleri aşağıda paylaşılarak yazımı sonlandıracağım. Umarım yaşadığınız beldelerdeki belediyeler ve il özel idarelerle paylaşarak, başımıza çok daha büyük felaketlerin gelmesini önlemek için uyarıcı ve bilgilendirici bir paylaşım yapmış olurum. Durumun asıl vahim olan tarafı, her iki tabloda da Sayıştay denetçileri tarafından uyarılara rağmen çözüm yönünde hiçbir çaba gösterilmeyip, ısrarla hataların tekrar edilmesidir. Bu nedenle kitabımın adını SİSTEMATİK SORUNLAR koydum.

BELEDİYELER İŞTİRAKLER	2 0 1 7	2 0 1 8	2 0 1 9	2 0 2 0	2 0 2 1	2 0 2 2	2 0 2 3	AÇIKLAMA / GEREKÇE
BULGU: Mülkiyet ve tasarrufundaki taşınmazlarla otogar, arazi vb. işletmelerle OSB'de faaliyet gösteren işletmeler dâhil işyerleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmaması. Harç yerine işgaliye alınması. Kaçak yapıların yıktırılmaması.								
BEŞİKTAŞ	X		X	X		X	X	452 işyeri ruhsatsız. Bazı işyerleri kendi arsasında olup, işyeri açma harcı yerine işgaliye tahsil edilmiş. 2019'da 10.113 işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış. İstanbul VD- Vergi Dairesi Başkanlığı verilerine göre 23.432 aktif iş yeri tespit edilmiş. Yarısı bile değil. 2020'de VD kayıtlarında 44.365 işyeri olup, 9.214 işyeri açma ve çalışma ruhsatı var. 2022'de VD kayıtlarında 20.135 işyerinden 17.288 işyeri ruhsatsız. 2023'de VD kayıtlarında 25.876 işyerinden 9.415 işyeri ruhsatlı.
BEŞİKTAŞ			X	X				Faaliyetlerini iş yerinin kurulu olduğu arsasında sürdüren ancak işyeri açma harcı alınmayıp bu alanlar için işgaliye hesaplanmış. Bu alanlarda özel mülkiyet söz konusu olduğundan işgaliye hesaplanmayıp, işyeri açma harcına tabi tutulması gerekir. 2020'de sorun çözülmemiş.
BEŞİKTAŞ						X	X	Avukat, serbest muhasebeci ve mali müşavir, tabipler, noterler, mimar ve mühendisler vb. meslek grupları işyeri açma ve çalışma ruhsatı almaktan muaftır. Meslek kuruluşlarından alınan izin işyeri açma yerine geçer. Ruhsat zorunluluğu olmayan 5.580 yerden 3.570'i ÇTV mükellefi değil. 5.580 iş yerinden ilan reklam vergisi beyannamesi verenlerin sayısı 395. 2023'de V.D. bilgilerine göre 25.876 işyeri var. ÇTV mükellefi 15.901, İlan ve reklam vergisi mükellefi 5.858.
PERSONEL AŞ							X	Şirkete ait Kültür kafe ve Meyve kafe, işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet gösteriyor.
BEŞİKTAŞ	X		X	X		X	X	İBB meclis kararı yok, otoparkları işletip kiraya verilmiş. 2019'da Meclis kararı olmadan Levent, Sıtkı Çiftçi, Zübeyde Ana Otoparkları İBB ruhsatı yok. 2020'de Çamlık otoparkı da eklenerek sorun devam ediyor. 2022'de faal 114 otoparkın 100'ü ruhsatsız. Belediyeye ait 5 otopark ruhsatsız. 2023'de faal 125 otoparkın 82'si ruhsatsız. Belediyeye ait 5 otopark ruhsatsız.

Ayrıca 2012'den 2018 yılına kadar, 21 Büyükşehir belediyesi ile 10 il belediyesi ve ilçelerinin Sayıştay raporlarının özetini çıkarttığım iki cilt **BELEDİYELERDE SİSTEMATİK SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER** kitabımdan da aşağıda alıntılar yapacağım. Görüldüğü gibi sadece Beşiktaş belediyesi değil, neredeyse tüm belediyelerde benzer hatalar devam etmekte olup, insanların sağlığı ve güvenliği hiçe sayılmaktadır.

Bazı dostlarımla "Sayıştay denetçileri görmüyor mu" şeklinde sızlanmalarına da cevaptır. Yasalar doğru uygulanır ve uyarılar dikkate alınır, yaşanan bunca felaketin üstesinden gelebiliriz.

BELEDİYELER İŞTİRAKLER	2 0 1 2	2 0 1 3	2 0 1 4	2 0 1 5	2 0 1 6	2 0 1 7	2 0 1 8	AÇIKLAMA / GEREKÇE
İBB				X		X	X	Kiraladığı 379/1.433 işyeri ruhsatlı, 614 muaf, 3 kapanan (Kumkapı Hali), 8 durak ve reklam panosu, 429 işyeri ruhsatsız. Otogarda 300/ 868 ruhsatlı, 568 ruhsatsız. Bir kısmı faaliyetten men ancak devam etmiş. Zabıta mühürlüyor, gelip mührü kopartmış. 2018'de yetkisindeki işyeri 617 olup, 220'si 2015'den, 73'ü 2016'dan, 106'sı 2017'den beri faaliyette olsa da yaptırım yok.
BAĞCILAR							X	Sınırlarında 16.423 işyeri ruhsatsız faaliyetlerine devam etmiş.
BAHÇELİEVLER						X	X	Sınırlarında 13.200/ 31.016 işyerinin açma ve çalışma ruhsatı var. 2.627 işyerine ihtar verip süre tanınmış. Şartlara bağlı olsa da, "geçici işyeri açma ve çalışma izni" için meclis kararı alınmaz. 2018'de VD göre 31.015 işyerinden 25.008 adedi belediyenin ruhsat vermesi gereken işyeri olup, Ruhsat ve Denetim Müd. göre 22.165 aktif işyeri var ve 12.986'sı ruhsatlı.
BAŞAKŞEHİR							X	VD göre 3.176/23.048 aktif işyeri ruhsatlı. 200 başvurunun işlemi devam ediyor. Ruhsata aykırı açık veya kapalı kullanımlı 56 işyerine yapı tatil tutanağı düzenleyip, para cezası verip kaçak yapı yıktırılmamış.
BAYRAMPAŞA						X		19.528/ 41.393 işyeri ruhsatsız. 2.665 işletme muaf.
BEYKOZ			X					Sınırlarında VD göre 27.900 işyeri var. 17.000/ 25.000 işyeri (%65) ruhsatsız.
BEYOĞLU				X				9.000/ 16.332 işyeri ruhsatsız.
ÇEKMEKÖY					X			6.252/ 9.727 işyeri ruhsatsız.
ESENYURT							X	2464 Geçici Md. 7 göre 2013'de işyeri açma ve çalışma ruhsatı harcı olarak 2- 2,5 TL/ m2 iken 2018'de maktu harç olarak 3 TL/ m2 belirlenmiş. Azami 1 TL olabilir. Ayrıca yeni açılan işyerlerinden maktu "Muayene ücreti" alınmış. 2013'den sonra düzenlenmemiş, azami hadler aşılamaz.
FATİH						X		6.716/ 48.834 işyeri (%13,75) ruhsatsız.
GÜNGÖREN						X		12.165 işyerinden 932'si denetlenmiş, 506 işyeri (%54) ruhsatsız.
K. ÇEKMECE						X		Mevcut ve ruhsatsız işyerlerini tespit etmeye çalışıyor.
PENDİK			X					Çalışma ruhsatı almak zorunda olan 23.209 işyeri ruhsatsız.
SANCAKTEPE							X	3.726 işyeri ruhsatsız olup geliri kaybı var ve idari para cezası uygulanmamış.
SULTANBEYLİ						X		ÇTV aktif mükellefi 9.822 olup, 3.383 işyeri ruhsatsız. 289 işletme muaf.
SULTANGAZİ					X			1.525/ 14.969 işyeri ruhsatsız.
ÜMRANİYE							X	Mücadir alanda 38.468 aktif işyerinden 5.719 ruhsattan muaf olup, kalan 32.749 işyerinden 14.332'nin işyeri açma ve çalışma ruhsatı var.
ÜSKÜDAR				X				8.000 işyerinin açma ve çalışma ruhsatı yok.
ADALAR							X	24 işyeri çalışma ruhsatı olmadığı halde faaliyetine devam etmiş.
ATAŞEHİR				X				VD göre 10.373/ 16.670 işyeri ruhsatsız.
AVCILAR			X				X	2014'de 12.500/ 20.000 işyeri (%62) ruhsatsız. 2018'de ruhsatına başvurandan iş yeri açma izni hariç, işyeri niteliğine göre değişen miktarda tarife cetveliyle ruhsat ücreti adıyla bir bedel daha alınmış.
BAKIRKÖY					X			7.537/ 20.550 işyeri (%37) ruhsatsız.
BEŞİKTAŞ						X		452 işyeri ruhsatsız. Bazı işyerleri kendi arsasında olup, işyeri açma harcı yerine işgalie tahsil edilmiş.
BEYLİKDÜZÜ					X			7.790/ 11.852 işyeri (%65) ruhsatsız.
KADIKÖY			X	X	X			VD göre 50.236 kayıtlı işyerinden 29.800 işyerinin açma ve çalışma ruhsatı yok.
MALTEPE				X				VD göre 22.215, ÇTV mükellefi 26.521 aktif işyeri var. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı olup harç tahsil edilen 5.337 işyeri hariç diğerleri (%80) ruhsatsız.
SARIYER							X	5 mahallede işyeri açma ve çalışma ruhsatı alması gereken 302 aktif işyeri ruhsatsız olup, ruhsat almaları için süre verilmiş (mevzuata aykırı), idari para cezası uygulanmamış.
SİLİVRİ							X	2017 sonu 1.951/ 6.863 işyeri ruhsatsız. 104 ruhsata aykırı (Tablo) açık işyerine işgal harcı veya ecir misil tahakkuk edilip, kapalı alanlar 3194/ Md. 32- 34 göre yapı tadil tutanağı ile para cezası verilip kaçak yapının yıkılması gerekir.
ŞİŞLİ				X	X		X	13.000/ 76.000 işyeri (%17) ruhsatsız. 2018'de 44.309 aktif işyeri olup, sadece Haziran 2017 ile Aralık 2018 arasında ki başvuru, kabul, red, ruhsat alan, terki yapılan ve işlemi devam edenlerin bilgisi var. 2.390 ruhsat başvurusundan 369 onaylanmış, 1.591 işlemleri devam ediyor.
AKYURT							X	ÇTV mükellefi 705/ 1.462 işyeri ruhsatlı, muaf 5 iş yeri hariç 752 iş yeri ruhsatsız.
ALTINDAĞ							X	ÇTV mükellefi 31.763 işyeri olup, Zabıta Md. göre 46.842 işyeri ruhsatlı. 15.079 farkın sebebi bilinmiyor. Denetlenen 24.866 işyerinden 1.569 tanesi ruhsatsız olup idari para cezası uygulanmamış.
ANKARA BB						X		Kiraya verdiği 53 işyerinin ruhsatı yok.
AYAŞ						X		Zabıta ekipleri ruhsatsız işyerlerini tespit ettiğinde kapatmak yerine süre tanıyarak ihtar verilmiş.
BEYPAZARI							X	2018 sonu 1.550 işyerine açma ve çalışma ruhsatı verilmiş, ÇTV işyeri mükellefi 2.525.
ÇANKAYA						X	X	Ruhsat Müd. işyeri açma ve çalışma ruhsat listesi doğru ve güvenilir değil. Faaliyetini sonlandırmış ve terklerin ruhsat iptali yapılmamış. 2018'de sorun devam etmiş. İlan ve Reklam V, Eğlence V, ÇTV takibi de bu ruhsatlara göre yapıldığından, vergi takibi zorlaşmış.
ÇUBUK							X	Zabıta Müd. göre 1.597 işyerine çalışma ruhsatı verilmiş, Emlak V mükellefi 4.068.
KIZILCAHAMA M							X	Sınırlarında aktif 820 işyerinden 426 işyeri ruhsatlı, 394 ruhsatsız.
PURSAKLAR							X	Sınırlarında VD göre faal 6.168 işyerinden, 3.159'u ruhsatlı. 3.009 işyeri muaf (avukat, eczaneler, muayenehane, muhasebeci, noter vb.) hariç ciddi miktarda ruhsatsız işyeri var.
YENİMAHALLE					X	X		Kiraladığı 71 işyerinin çalışma ruhsatı yok. 2017'de 321 iş yerinin yok.
BURSA BB						X	X	1. Sınıf Gayri Sıhhi Müessesenin 59'na Meclis Kararı ile Yönetmeliğe aykırı kapatma ve idari para cezası yerine 01.01.2018'e kadar süre verilmiş. Yine de 2017'de 33/ 59 işyeri ruhsatsız. 2018'de 34 firma ruhsatsız. Meclis 15.02.2018/ 293 kararlar ve 30.06.2019'da tekrar süre uzatımı vermiş.
BURSA BURULAŞ				X				Terminal yerleşkesinde ki (Tablo) 22 işyeri- dükkanla sözleşme yok ama devam etmişler.

GÜRSU						X	Ulusal bayramlarda çalışması izne bağlı işyerlerinden ruhsat karşılığında harç alınmamış. 1.168/ 2.626 işyerine Çalışma Ruhsatı verilmiş.
KESTEL						X	Ulusal bayramlarda çalışmaları izne bağlı işyerlerinden Ruhsat Harcı alınmamış.
MUDANYA						X	1.124 işyerinde ruhsat ve genel kontrol yapılmış, 183 işyerinin ruhsatı yok.
NİLÜFER						X X	5.721 işletmenin ruhsat ve genel kontrolünde 2.811 ruhsatsız işletme var. Zabita Müd. 2018'de 2.719 işletmeyi kontrol etmiş. 2.648 işyeri Yönetmeliğe tabi olup, 1407 (%49,13) ruhsatsız.
OSMANGAZİ						X	Zabita Müd. 2017'de yaptığı denetimde 1.283/ 13.743 işletme ruhsatsız.
YILDIRIM						X	Genelde 1.621 işyeri ruhsatsız. Encümen süre uzatımı vermiş, 888 tanesi ruhsat almış.
KARATAY						X	15.887 faal mükelleften 12.633'ü ruhsatlı. 3572 göre 1.633 işyeri hariç, 1.621 işyerinin açma ve çalışma ruhsatı yok. Zabita Müd. 2559- POLİS VAZİFE VE SELAHİYETLERİ KANUNU Md. 6 idari para cezası (2018 alt 1.473 TL, üst sınırı 2.960 TL) yerine, 5326- KABAHAHLER KANUNU "Emre aykırılık" Md. 32 göre işyeri açma çalışma ruhsatı olmayana, kapatma yerine 259 TL (2018) idari para cezası uygulanmış.
MERAM		X					Kiraladığı 139 taşınmazın (Tablo) bazıları tapu, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ruhsatı yok.
ATAKUM						X	3.856 işyerinden işyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf ancak, ÇTV mükellefi 35 işyeri ve 3.009 ruhsatlı hariç, 812 işyeri ruhsatsız. Belediye şirketine kiralanan 15 işyerinden 2 tanesi ruhsatlı.
ALTINORDU						X	82 işyeri ruhsatsız olup, idari para cezası uygulanmamış.
ORDU BB						X	19 ilçede 2018'de ruhsatı olup ÇTV mükellefi olmayan Kabataş ve İkizce hariç, Gökçöy'de ruhsatlı olup ÇTV mükellefi sayısı eşit ancak geri kalan 16 ilçede ÇTV mükellefi olduğu halde ruhsatsız çok işyeri var.
KAYSERİ BB						X	Her 3 OSB'de işletmelere işyeri açma ve çalışma ruhsatı harcı tahakkuk ettirilmemiş.
ŞAHİNBEY			X				Şahinbey, Şehitkamil, Gazikent VD göre, Şahinbey sınırında 8.696/ 12.683 aktif iş yeri ruhsatsız.
ŞEHİTKAMİL			X				Şahinbey, Şehitkamil ve Gazikent VD göre, Şehitkamil sınırında 8.692/ 28.570 iş yeri ruhsatsız.
ANTALYA AKSU						X	İşyerlerinin açma ruhsatı alıp almadığının kontrolünü, encümenin işyeri kapatma cezası uygulanmasını Zabita Müd. yerine Yapı Kontrol Müd. yürütmüş.
ANTALYA BB						X	15.02.2019'da 877 işyerinden 414'ne işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilip harç tahsil edilmiş. Kendi şirketlerine kiraladığı ve şirketlerce çalıştırılan 72 işyerinden sadece 39 tanesi ruhsatlı.
ANTALYA BB						X	211 su sporu parkur noktasının işyeri açma ve çalışma ruhsatı yok. Kira sözleşmelerinin feshi, kesin teminatın gelir kaydedilmesi ve cari yıl kira bedelinin %20 kadar tazminat ödemeleri gerekir. Takip yok.
DÖŞEMEALTI						X	Sınırlarında 1.314 ÇTV mükellefinden, 874'nün işyeri açma ve çalışma ruhsatı var. Ulusal bayramda faal işyerlerinden Tatil günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı tahsil edilmemiş.
KAŞ				X			İşyeri açma izni olmayan işletmelere kapatma ile birlikte idari para cezası uygulanmamış.
KONYAALTI	X					X	Kiracısı işyerleri işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmayıp, işyeri açılışında KONTEV'e bağlı alınmış. 2018'de 7.060 işyerinden 2.473 muaf olup, 2.099 ruhsatlı ve 3.554 işyerinin açma ve çalışma ruhsatı yok.
MANAVGAT						X	Emniyet, Jandarma, BİMER veya vatandaş bildiriyle işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmayanlara 5326/ Md. 32 göre 229 TL ceza kesip mühürlemek yerine, 15- 30 gün cevap süresi beklenip işlem yapılmış.
MURATPAŞA		X					1994'den itibaren 23.406 işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmiş, TEDAŞ verilerine göre 46.900 aktif işletme var.
SERİK						X	Sınırlarında 9.757 ÇTV mükellefi işyerinden 8.499 işyerinin açma ve çalışma ruhsatı var. Cumhuriyet Bayramında çalışan işyerlerinden tatil günü çalışma ruhsat harcı tahsil edilmemiş.
DENİZLİ BB			X				İşyeri açma izni harcına tabi olup, yerine getirmeden faaliyet gösteren mükelleflere tahakkuk yapılmış ancak, vergi ziyai cezası uygulanmamış.
MERKEZ EFENDİ			X				Sınırlarında VD göre 6.825 faal işyerinden yaklaşık 6000 ruhsatlı. Ancak ruhsat denetim Müd'de 9.944 kayıt var. Düzeltilmesi gerekir.
BALÇOVA			X	X		X	Sakarya ve Ata Cad. %50 işyerleri çalışma ruhsatı olmadığını zabita tespit etmiş. Ayrıca VD ile Ruhsat Denetim Müd. ruhsat kayıtları farklı olup, VD göre işyeri olduğu halde ruhsat almamış işyerleri var. 2018'de aktif ÇTV mükellefi 264 olup bir kısmı muaflık kapsamında, 122 iş yeri ruhsat harcı ödememiş.
ÇEŞME						X X	Ruhsatsız olup kapatılan 7 işyerine Kabahatler K. Md. 32.1 göre idari para cezası uygulanmamış. Tablo. 2018'de ulusal bayram günleri çalışan iş yerlerinden tatil günü çalışma ruhsatı harcı alınmamış.
KARŞIYAKA	X					X X	İş yeri açma ve çalışma ruhsatı yok. Hafta sonu ruhsatı olmayanlara ceza yok. 2017'de 883 Sıhhi, 66 Umuma açık, 51 Gayrisihhi 1000 işyerine ruhsat verilmiş. Kent Aş 4 işyerinin (Nergiz, 80 ve 100 yıl kafeteryalar) açma ve çalışma ruhsatı yok. 2018'de Mustafa K. Mah. Pazar Yeri 8 dükkân kişilere kiraya verilmiş, işyeri açma ve çalışma ruhsatı yok. İZSU'ya göre 16.513, Gediz elektrige göre 28.621 işyeri var.
KEMALPAŞA						X	3.566 iş yerine açma ve çalışma ruhsatı verilmiş. İzmir VD. göre faal 4.344 mükellef var. 115 kiracının iş yeri açma ve çalışma ruhsatı yok. Tatil günleri ruhsat harcı takip ve tahsilatı yapılmamış.
MENDERES						X X	VD göre 2.826/ 4.939 işyeri ruhsat harcı ödemiş. 2018'de 1.288 yeni mükelleften 186 muaf, 146 ruhsat almış. 956 kişi- firma ruhsatsız. Toplam 6.248 aktif, 519 muaf, 2.872 ruhsatlı ve 2.857 işyeri ruhsatsız.
NARLIDERE						X X	VD göre 777/ 1.217 ruhsatlı olup 440 işyeri ruhsatsız. 2018'de 1.217 işyerinden 893 ruhsatlı olup, 324 ruhsatsız çalışmış.
SEFERİHİSAR						X	Belediyeye ait olup kiraya verilen 17 işyerinin, işyeri açma ve çalışma ruhsatı yok. Tatil günleri ruhsat harcı takip ve tahsilatı yapılmamış.
EFELER						X	Kiralık 299 taşınmazdan iş yeri açma çalışma ruhsatı alması gereken 122/ 172 taşınmazın ruhsatı yok.
KUŞADASI						X	VD ve belediyeden alınan verilerle 6.849 işletmenin işyeri açma ve çalışma ruhsatı yok.
ESKİŞEHİR BB						X X	BB'nin kiraladığı 14 işyeri, ecir misil alınan bazı işyeri ile belediye şirketlerine devredilen işletmelerin işyeri açma ve çalışma ruhsatları yok. Ruhsat ile kiracı farklı. 2018'de kiraya verdiği 32 işyeri ile ecir misil aldığı bazı yerlerin işyeri açma ve çalışma ruhsatı yok.
ODUNPAZARI		X					Tatil günü ruhsat harcı tahakkuk 449.551 TL, tahsilat 49.755 TL ve tahsil edilmeyen bakiye 399.796 TL.
DALAMAN						X	Ulusal bayram günlerinde çalışacak işyerlerine ruhsat verilmeyip gelir elde edilmemiş. Ruhsatlı 120 işyerinden ruhsata aykırı kamusal alana işgal harcı/ ecir misil alınıp, kapalı alana 3194 Md. 32 göre yapı tatil tutanağı, Md. 42 göre para cezası uygulayıp, kaçak yapı yıktırılmamış.
DATÇA						X	Sınırlarında ki işyeri açma ve çalışma ruhsatı almak zorunda olan 1.773 işyerinden 656'sı ruhsatsız.

FETHİYE							X	Sınırlarında işyeri açma çalışma ruhsatına tabi 20.003 işyerinden, 12.423'nün ruhsatı yok.
KÖYCEĞİZ							X	Kiraya verdiği 151 işyerinden 51 tanesinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı yok.
MARMARİS							X	Ruhsatsız çalışan işyerleri tespit edildiğinde idari para cezası kesmeyip hukuka aykırılık giderilmemiş.
MENTEŞE				X				VD göre 3.078/ 4.632 işyerine ruhsat verilmiş, 924 ruhsatsız işyerinden 249'u yönetmeliğe göre ruhsatsız.
MUĞLA BB							X	Mücadir alanlarda tespit edilen ruhsatsız işyerlerine idari para cezası uygulanmamış.
ADANA BB							X	Zabıta ruhsatsız işyerini tutanakla Encümene bildirip 30 gün süre vermiş, ruhsat almazsa kapatılmış.
CEYHAN				X				31.12.2015'de 349 işyerine ruhsat verip harç tahsil edilmiş. VD ve kurum iç verilerine göre 2015'de giren 750 aktif işyerinden 171 tanesi ruhsattan muaf, 231 işyeri ruhsatsız.
ÇUKUROVA							X	ÇTV aktif mükellefi 12.876 olup, 5.766 işyeri ruhsatsız faaliyet göstermiş.
SARIÇAM							X	Sınırlarında 2.634 işyerine açma ve çalışma ruhsatı verilmiş, 286 işletmenin ruhsatı yok.
MERSİN BB							X	Zabıta ruhsatsız 21 işyerini tutanakla tespit etmiş, kapatma kararına rağmen devam edilmiş.
TOROSLAR							X	VD göre 4.862 faal işyerinden, 1.700 işyerinin belediyede kaydı yok.
BAĞLAR				X				Bazı özel hastane, tıp merkezi, diyaliz vb. işyeri açma ve çalışma ruhsatı yok.
DIYARBAKIR BB					X	X	X	Kiraladığı 645 dükkân ve 119 işyerinin ruhsatı yok. 2017'de belediye veya üçüncü şahıslara ait işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet gösteren 195 işyeri var. 2018'de kuruma ait 112 işyerinin, 18 otopark ile 28 büfesinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı yok.
DIYARBAKIR KAYAPINAR							X	Dicle Kent Mah. 207, Gaziler Mah. 200, Huzur Evleri Mah. 700 dahil toplam 1.107 işyeri, 2004 öncesi yapılmış, iskân olmadığından işyeri açma ruhsatı yok.
VAN ÖZALP							X	Tatil günlerinde çalışma ruhsatı harçları tahakkuk ve tahsilatı yapılmamış. İşyeri açma ve çalışma ruhsatına tabi 581 işyerinden 137 işyerinin ruhsatı var.
MARDİN ARTUKLU							X	İşyeri açma ve çalışma ruhsatı olmayan 1.144 işyeri var.
MARDİN BB	X							İstisna hariç hafta tatili ve ulusal bayramda çalışmak için ruhsat almak zorunda olup, meclisin belirleyip her yıl ödenmesi gereken ruhsat harcı, bir kısım işyerinden alınmamış.
KİLİS				X		X		VD göre 5320 faal işyerinden belediyede kayıtlı açma çalışma ruhsatı alanlar hariç 2.300 mükellefin ruhsatı yok. Muaf yaklaşık 1.000 işyeri var. 2017'de ruhsatsız işyerleri tutanakla tespit edilmiş, kapatma kararı olsa da faaliyetlerine devam etmişler. Bazı ruhsatsız işyerlerine Zabıta işlem yapmamış.
SİVAS				X	X			OSB'de bazı işyerlerinin işyeri açma ruhsat harçları tahsil ve takip edilmemiş. 2016'da OSB MÜD. tahsil ettiği işyeri açma ruhsat harçları Belediye hesabına yatırılmamış.
SİNOP							X	Zabıta ekipleri ruhsatsız işyerini tespit ettiğinde süre tanıyarak ihtar verilmiş. Faaliyetini sonlandırmış, terk etmiş kişilerin ruhsatlarını Müdürlük iptal etmeyince ÇTV, ilan reklam, Eğlence V tahakkuk hatalı.
İĞDIR							X	VD ile yazılarak ruhsatsız iş yerlerinin, tespit ve ruhsatlandırılması takip edilmemiş.

BULGUNUN PERFORMANSI:

DENETLENEN BELEDİYE/BİRİM : 99 %100 KÜMÜLATİF DENETİM : 125 %100

AK PARTİ	; 52	%52,6	AĞIRLIKLİ ORT	; 60	%48
CHP	; 34	%34,3	AĞIRLIKLİ ORT	; 50	%40
MHP	; 4	% 4	AĞIRLIKLİ ORT	; 4	% 3,2
HDP	; 7	% 7,1	AĞIRLIKLİ ORT	; 9	% 7,2
İYİ PARTİ	; 1	% 1	AĞIRLIKLİ ORT	; 1	% 0,8
AK PARTİ ŞİRKET	; 1	% 1	AĞIRLIKLİ ORT	; 1	% 0,8

NOT: Renkler belediyelerin bağlı olduğu siyasi partilere göredir. Şirketler kırmızıdır.

MEVZUAT HAZRETLERİ NELER DİYOR!

Sayıştay 2023 Beşiktaş Belediyesi Denetim raporu ile **BELEDİYELERDE SİSTEMATİK SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER** kitabımdan kopyalıyorum;

10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik**'in "İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesinde; "Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır..." hükmü, Yönetmelik'in "Ruhsatın düzenlenmesi" başlıklı 12'nci maddesinde;

"Sihhî işyeri açmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1'de yer alan başvuru ve beyan formuyla yetkili idareye müracaat eder. Başvurunun Yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olduğunun tespiti halinde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye aynı gün içinde verilir."

“İşletmecinin değişmesi ve işyerinin nakli” başlıklı 8’nci maddesinde; “Ruhsatta belirtilen faaliyet konusu, faaliyet alanı ve adresin değişmemesi kaydıyla iş yerinin devredilmesi halinde, devralan kişinin başvurusu üzerine dosyadaki bilgi ve belgeler esas alınmak suretiyle yeni işletmeci adına tekrar ruhsat düzenlenir. Ancak devredilmek istenen iş yerinin fiziki durumu ve ruhsat dosyasındaki bilgi ve belgelerin işletmecinin kusuru sebebiyle faaliyet konusuyla ilgili bu Yönetmelik kapsamında karşılanması gereken mevzuat hükümlerine aykırı olması halinde, söz konusu aykırılıklar ve noksanlıklar giderilmeden yeni işletmeci adına ruhsat düzenlenemez.” Hükümleri tesis edilmiştir.

Yönetmelik’in *“İşyeri açma ve çalışma ruhsatının kesinleşmesi”* başlıklı 13’üncü maddesinde ise; *“İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idareler tarafından ruhsatın verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde kontrol edilir. İşyerinin bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde ruhsat kesinleşir. Kontrol görevini yerine getirmeyen yetkili idare görevlileri hakkında kanunî işlem yapılır. İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere onbeş günlük süre verilir. Verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsat iptal edilerek işyeri kapatılır. Ayrıca ilgililerin yalan, yanlış ve yanıltıcı beyanı varsa haklarında kanunî işlem yapılır.”* hükmü yer almaktadır.

Bu bağlamda, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'e göre belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bu Yönetmelik kapsamında faaliyet gösterecek işyerlerinin ilgili belediyeden işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış olması gerekmektedir. Diğer yandan, başvurunun Yönetmelik'te öngörülen kriterlere uygun olduğunun tespiti halinde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye aynı gün içinde verilmekte olup işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılması zorunludur. Bu durumda herhangi bir süre verilmesi de söz konusu değildir.

5326 sayılı KABAHAHLER KANUNU’nun *“Emre aykırı davranış”* başlıklı 32’nci maddesinin birinci fıkrasındaki *“Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.”* hükmüne göre de güncellenmiş yılı idari para cezasının, ruhsat almadan faaliyette bulunan işletmelere uygulanması gerekir.

24.12.2020 tarihli ve 7261 sayılı Kanun’un 29’uncu maddesiyle, *“bölge otoparkı, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işletletmek veya ruhsat vermek”* ibaresi eklenerek büyükşehir ilçe belediyelerine yetki verilmiştir.

24.12.2020 tarihine kadar BB, söz konusu tarihten sonra ise İdare tarafından ruhsatlandırılması gerekir. Ayrıca yine 24.12.2020’den sonra sınırları içerisinde yer alan ve sıhhi müessese kapsamındaki kapalı ve açık otoparkları yapma, yaptıрма, işletme, işletletme veya İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamında ruhsatlandırma yetkisinin de büyükşehir ilçe belediyesine tevdi edildiği anlaşılmaktadır.

5393- BELEDİYE KANUNU 15’inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa’da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

2464- BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU “İşyeri Açma İzni Harcı” Md. 81; “Belediye sınırları ve mücavir alanda İşyeri Açma İzni Harca tabi.” Md. 84; Harcın tarifi, Belediye sınırları ve mücavir alanlarda işyeri açmak (5.000 m2 aşmayan), 0.10- 1 TL/ m2 arası Harca tabi. Md. 85; Harcın uygulama esas ve usulleri için İçişleri Bakanlığı yönetmelik hazırlar. Yönetmelik Md. 10; “İşyeri; Mağaza, muayenehane, yazıhane, imalathane, fabrika, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence, dinlenme ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan, voli mahalli, madenler, taş ocakları inşaat şantiyesi, vapur büfesi vb. ticari, sınai, zirai ve mesleki bir faaliyetle başka bir iş ve girişim yapılmasına ayrılan veya bu faaliyet, iş ve teşebbüslerde kullanılan yerler.” Md. 11; “Harç hesaplama; 5000 m2 kadar alanda faydalanma şartıyla işyerinin üzerinde kurulduğu arsanın tümü alınır. Faaliyetini kurulduğu arsada sürdüren işyerinden harç yerine işgaliye alınmış. Bu alanlar özel mülkiyet olup, işgaliye değil işyeri açma harcı alınır.” (Güncel harç miktarları belediye meclislerince tarife cetvellerinde ilan edilir.)

3213- MADEN KANUNU Md. 7; “(Ek fıkra: 10.06.2010-5995/ Md. 3) Maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatları il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığınca verilir. Maden üretimi ile ruhsat sahasındaki tesislerin işyeri açma ve çalışma ruhsatlarını il özel idareleri verir. Ruhsat verirken 2464 göre belediyelerin tahsil ettiği işyeri açma izni harcı il özel idaresince tahsil edilir. Bu bedelin %50’si ruhsatın bulunduğu bölgeyle sınırlı altyapı yatırımlarında kullanılmak üzere, doğrudan ilgili ilçe veya ilçelerin Köylere Hizmet Götürme Birlikleri hesabına aktarılır. Bu alanların belediyelerin mücavir alanında kalmasıyla tahsil edilen harcın %50’si ilgili belediyenin hesabına aktarılır” Md. 14; “Devlet hakkı ve özel idare payı, her yıl Haziran ayı son günü mesai bitimine kadar ruhsat sahibi tarafından yatırılır”

29.01.2015/ **6585- PERAKENDE TİCARETİN DÜZENLENMESİ KANUNU** “işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi” Md. 5.7; “AVM yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye BB yetkilidir...”

AVM Yönetmeliği 26.02.2016 ve 29636 RG Md. 5.3; (Değişik:RG-17.07.2020-31188) AVM yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatını verme, değiştirme ve yenileme yetkisi BB, diğer yerlerde belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde ilgili belediyelere, belediye sınırları ve mücavir alanlar dışında ise il özel idarelerine aittir. Ancak BB ilçe belediyelerinin mülkiyet ve sınırlarındaki arsada inşa edilip konut sayısı işyeri sayısından fazla olan karma projelerde yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatını verme, değiştirme ve yenileme yetkisi ilçe belediyesine aittir.